

Nº 24

FAJÓ JÁNOS (1937-2018)
Piskóták III. ;
Sponge Cakes III., 1973

N° 24

FAJÓ JÁNOS (1937-2018)
Piskóták III. |
Sponge Cakes III., 1973

1. Fajó János a műtermében

FAJÓ JÁNOS (1937-2018)

Piskóták III. | Sponge Cakes III., 1973

Olaj, vászon | Oil on canvas, 120 x 120 cm

Jelezve vakrámán | Signed on the stretcher: Fajó'73 Piskóták III. 1973. Émsz: 284

ÉLETMŰJEGYZÉK-SZÁM | OEUVRE CATALOGUE NR.: 284

Kezdő ár | Starting price: 7 500 000 Ft / 19 531 EUR

Becsérték: 13 000 000 - 17 000 000 Ft

Estimate: 33 854 - 44 271 EUR

2. Richard Gorman: *Squeeze*, 2016
(sálterv a Hermès Paris-nak)

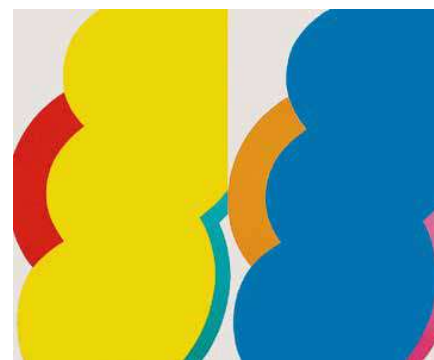
3. Richard Gorman sálterv
a Hermès Paris-nak

fordítva történt. Fajó az alkotói folyamat részének tekintette a szemlélődést, és mindig a természetben kereste az alkotáshoz szükséges forrást. Amennyiben megtalálta, akkor nem leütözte, hanem absztrahálta, transzformálta. Több interjújában elhangzik, hogy szemlélődéseinek kedvelt tárgyai a női alak, a ló vagy a macska. Egyáltalán nem lehetetlen, hogy éppen a lovak teste, hátának és az izomtól kerekedő hátsó felcombjának hullámos íve volt az a részlet, amelynek kiemelésével, mozgatásával és szimmetrikus tükrözésével létrejött a piskótára emlékeztető forma. Esetleg egy jégbe merevedett vízszellel hajtotta végre ugyanezt. Fajó piskótáit axonometrikusan ábrázolja és vízszintes irányban felszeleteli, majd az így keletkező „tortarétegeket” különböző színűre festi. A piskótát ezután megkettőzi, és megkezdődhet a síkok mozgatásával, a színek kombinációjával a játék.

Ha egy variációt sikeresnek talált, ezután Fajó kiválasztotta a megfelelő médiumot és méretet hozzá. A különféle piskótaváltozatok jellemzően a hetvenes években készült művek főtémái, a festményeken kívül megjelentek a szitanyomatokon és a szobrokon is. Mostani képünkön a piskóták fehér alapon tűnnek fel, függőlegesen állva, egymás mellett tükrösszimmetrikusan, ahogyan a fő színeik is egymás komplementerei. Ugyanakkor a semleges háttérből, élénk színezésük (a vörös, a kék, a sárga és a fehér tipikusan a konstruktivisták alapszínei) folytán harsányan kiemelkedő piskótákban több a közös, mint az első pillantásra látszik. A legszőlesebb átmérőjű pontjukat finoman összoerintik, mindkettőnek van sárga és az alappal megegyező fehér „rétogc”, végül az őket egymásba kapcsoló piskótaszalactnek bíbor színe a piros és a kék összekeveréséből keletkezik.

6. Retro csomagolások,
Magyar Edesipar

4. Georg Karl Pfahler: *DOPPELTEX III.*, 1965
magantulajdon

5. Leon Polk Smith: *Sun*,
1958-1959
© 2023 Leon Polk Smith
Foundation

Fajó János szerencsésnek mondhatta magát a tekintetben, hogy miután a hatvanas évek közepén rátalált saját festői útjára, onnantól rendületlenül és eltéríthetetlenül haladt azon tovább. Sohasem titkolta, hogy Hincz Gyulától tanulta el a grafikai mesterséget, Kassák Lajostól (és rajta keresztül a húszas évek konstruktivistáitól) a formák tiszteletét és beható ismeretét, az op art irányzattól vette át a formavariációk elméletét, az új geometria hatása pedig a formaösszevonások és -metszések. A színek terén az előbbi irányzatok mellett még a pop art befolyását lehetne kiemelni. Fajó úgy tartotta, hogy a festészetben a szín jelenti az érzelmet, a forma az értelmet. Fajó tisztában volt vele, hogy ugyan a geometrikus alapformák és színek végtelen

variációs lehetőségeket rejtenek, ez „kevés” ahhoz, hogy művészetek megkülönböztethető legyen a hasonzóru alkotóéktól. Josef Albers a lépcsőzetesen csökkenő négyzet és a színvariációk mestere lett, Max Bill ugyancsak a négyzetet variálta sajátosan, Frank Stella egyből felismerhető a fekete alapon fehér színnel festett, egymástól szabályos távolságban lévő és ritmikusan növekvő üres téglalapjairól. „A körszerű formák hozták ki az egyéniségemet” – nyilatkozta Fajó egyik tv-interjújában, és valóban, a lágyágot, érzelmességet sugalló kör és belőle kinyerhető formák egybekapcsolása lett a művész „kézjegye”. 1968-tól kísérletezett hasonló formametszésekkel, és 1971-től festette a piskótákat, ami már jellegzetesen Fajó-motívum.

Szerencsés egymásra találás, hiszen a forma szinte mindenkiben az édességet és ezáltal gyerekkorát idézi fel. Ezt a hosszúkás, lekerekített, omlós süteményt először a XIV. század végén szolgálták fel a francia királynak, majd igen hamar Európa-szerte népszerű lett. Angol elnevezése a formájára ('ladyfinger'), a magyaré arra utal, hogy ez a gyerekek egyik első szilárd tápláléka. Eddig nem találtam olyan utalást, amely leírná Fajónál a forma eredetét, de ha egyenesen maga a babapiskóta volna, az inkább egy konstruktivista vagy egy pop art gesztus lenne (vagyis, hogy egy univerzális elemet kiemel, és jelle vagy ikonná alakítja át) a művésztől. Ami ugyan nem áll nagyon messze Fajótól, viszont munkamódszerével kevésbé összeegyeztethető. Sokkal valószínűbb, hogy